

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višje šolskega strokovnega študija
Program: Logistično inženirstvo
Modul: Cestni promet

VINJETNI SISTEM CESTNINJENJA V REPUBLIKI SLOVENIJI

Mentor: Ljubo Zajc, univ. dipl. prav.
Lektorica: Slavica Mohorč

Kandidatka: Aleksandra Jeglič

Kranj, junij 2012

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju Ljubu Zajcu, generalnemu direktorju Javne agencije za varnost v prometu, za pomoč pri izbiri teme diplomske naloge, ter za pomoč pri oblikovanju.

Zahvaljujem se tudi lektorici Slavici Mohorč, ki je lektorirala mojo diplomsko nalogo ter vsem ostalim, ki so mi kakorkoli pomagali pri pisanju te naloge.

IZJAVA

»Študentka Aleksandra Jeglič izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom Ljuba Zajca.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

Cestnine so v Sloveniji edini vir za upravljanje in vzdrževanje avtocest in hitrih cest ter za plačilo obveznosti iz investicijskih kreditov, ki jih je za gradnjo novih avtocest najel DARS d. d. s poroštvom države. Gradnja avtocest je nacionalni projekt, ki je v javnem interesu. Glede na dejstvo, da so avtoceste javno dobro v lasti Republike Slovenije, je Republika Slovenija z zakoni dala poroštvo za vse kredite, ki jih je DARS najel za gradnjo avtocest. V primeru, da iz pobrane cestnine ne bo dovolj sredstev za plačilo obveznosti iz najetih kreditov, bi to pomenilo, da bodo obveznosti iz kreditov plačali vsi slovenski davkoplačevalci, ne glede na to, ali uporabljajo avtoceste, so lastniki vozil oz. ali imajo voziško dovoljenje.

Iz tega sledi, da je pobiranje cestnine nujno, vprašanje je le, na kakšen način in s kakšno tehnologijo naj bi cestninjenje potekalo.

Za diplomsko nalogo s tem naslovom smo se odločili predvsem zaradi dejstva, da se Slovenija trenutno nahaja v nekem prehodnem obdobju glede cestninjenja vozil.

KLJUČNE BESEDE

- Vinjeta
- Uporabnik
- Upravljavec cest
- Cestninski nadzornik

ABSTRACT

In Slovenia the only source for managing and maintaining highways and high roads are tolls. These are used also to cover liabilities raised from investment loans hired by Dars d. d. under state guarantee. Building highways in Slovenia is national project of public interest. Taking into consideration, that highways are common weal (owned by state Slovenia) , state guarantees for all loans that state agency Dars d.d. hires for highways infrastructure. In case collected tolls do not cover all liabilities, all slovenian taxpayers, whether they use highways or not, whether they own the car or not, whether they have driving licence or not, will pay those liabilities.

Collecting toll is therefore necessary, the question though remains, in which way and with which technology.

Decision for choosing toll collection as main subject for our final thesis is based on the fact that Slovenia is at the time being in transition phase, deciding what would be the most appropriate way to collect toll.

KEYWORDS

- Vignette
- User
- Highway manager
- Tolly supervisor

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	PREDSTAVITEV PROBLEMA	1
1.2	POSTAVITEV CILJA.....	2
2	ZGODOVINA CESTNINE.....	3
2.1	SPLOŠNO O CESTNINI	4
2.2	CESTNINSKE CESTE	4
2.3	SLOVENSKI CESTNINSKI SISTEM	6
2.4	VOZILA, KI SO OPROŠČENA PLAČILA CESTNINE.....	6
3	VINJETA	7
3.1	NAMESTITEV VINJETE.....	7
3.1.1	IZJEME GLEDE NAMESTITVE VINJETE NA VOZILO	8
3.2	VINJETE ZA DVOSEDNA IN ENOSLEDNA VOZILA	9
3.3	CENIK VINJET.....	11
3.4	PREDNOSTI VINJETE.....	12
4	NADZOR NAD PLAČEVANJEM CESTNINE IN VODENJE EVIDENC UPRAVLJAVCA CESTNINSKIH CEST	14
4.1	NADZOR UPRAVLJAVCA CESTNINSKIH CEST	16
4.2	CESTNINSKI NADZORNIK.....	16
4.2.1	UNIFORMA CESTNINSKIH NADZORNIKOV	17
4.2.2	SLUŽBENA IZKAZNICA CESTNINSKIH NADZORNIKOV	17
4.3	OPREMA CESTNINSKIH NADZORNIKOV IN NAČIN UPORABE	19
4.4	USTAVLJANJE VOZIL V CESTNEM PROMETU.....	21
4.5	POOBLASTILA UPRAVLJAVCA CESTNINSKIH CEST IN CESTNINSKIH NADZORNIKOV V ZVEZI Z NADZOROM	22
4.6	UKREPI OB NEPLAČILU CESTNINE ALI VOŽNJI BREZ VINJETE	23
4.7	EVIDENCE UPRAVLJAVCA CESTNINSKIH CEST IN DOSTOP DO PODATKOV.....	24
4.8	PREKRŠKI V ZVEZI S PLAČEVANJEM CESTNINE	25
5	ANALIZA NADZORA.....	26
6	ZAKLJUČEK	30
7	LITERATURA IN VIRI	31

KAZALO SLIK	32
KAZALO TABEL.....	33
KAZALO GRAFOV	33

1 UVOD

Človeško življenje si težko predstavljamo brez njegove osnovne funkcije, tj. mobilnosti ali drugače rečeno brez premagovanja prostora ter v njem določenih točk, v katerih človek izvaja svoje vsakodnevne dejavnosti ali aktivnosti. Redkokdaj pa imamo to srečo, da se nam kraj bivanja pokriva tudi z delovnim okoljem ali krajem zadovoljevanja ostalih nujnih človeških potreb. Za premagovanje razdalj med različnimi kraji uporabljamo predvsem lastna prevozna sredstva, vse redkeje posegamo po ostalih prometnih sredstvih, kot so javni cestni promet, železnica. Težimo po kvalitetnejših in varnejših povezavah, predvsem v smislu cestne infrastrukture. Spremljajoči zastoji v cestnem prometnem sistemu, kot rezultat povečane stopnje motorizacije, imajo zelo negativne učinke na vso družbeno strukturo. Razvoj cestne infrastrukture pogosto zaostaja za razvojem ostalih tehnologij, še posebej z razvojem cestnih vozil.

Trenutno se v državah Evropske unije izvajajo številni raziskovalni projekti s ciljem poenotenja cestninskih sistemov v državah članicah in klasifikacije znotraj avtomatskih sistemov za cestninjenje, kar bo povečalo moč evropskega gospodarstva, zmanjšalo probleme prostega prehoda blaga in ljudi znotraj enotnega evropskega prostora, kamor kot članica EU spada tudi Slovenija, in ne nazadnje realiziralo evropsko politiko cestninjenja.

Eden od ukrepov prometne politike za uravnavanje mobilnosti in vplivanja na izbiro prometnega sredstva je prav gotovo inštrument plačevanja cestnine za uporabo avtocest in hitrih cest. Cestnina mora predstavljati pravično in namensko denarno nadomestilo, ki ga cestninski zavezanec plača za korist in večji standard prometnih uslug, ki jih pridobi z vožnjo po avtocesti v primerjavi z necestninsko cesto. Tako v svetu kot pri nas se vse bolj uveljavlja načelo, da naj uporabnik plača čim večji delež stroškov, ki jih povzroči z uporabo cestninske ceste.

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

Cilj Republike Slovenije na področju cestninjenja je uvedba sodobnega sistema cestninjenja, skladnega z evropskimi direktivami in priporočili za uvajanje elektronskih cestninskih sistemov v Skupnosti, ki bo temeljil na načelu »uporabnik plača«, kar pomeni, da bo posamezni uporabnik plačal toliko, kolikor je določeno

cestninjeno omrežje uporabljal, pri čemer pa mora biti v kar največji meri upoštevano tudi načelo, da onesnaževalec plača ustrezno prilagojeno višino cestnine, ki vsebuje negativne učinke na okolje. Poleg navedenega, pa mora uvedeni cestninski sistem omogočati finančno vzdržnost družbe DARS d. d. in generirati dovolj visoke prilive, ki bodo zadoščali za servisiranje obstoječega dolga, dolga iz naslova morebitnih novih zadolževanj in izvajanje tekočih vzdrževalnih del na cestninjenem omrežju.

1.2 POSTAVITEV CILJA

Namen diplomske naloge je prikazati, da je uvedba sedanjega sistema cestninjenja v RS smiselna za prehodno obdobje, saj je bila s tem ukrepom povečana pretočnost na avtocestah in hitrih cestah. Na cestninskih cestah se je tako povečal promet za 48,5 %, kar je dobro, saj je vožnja po avtocestah bolj varno, kot po vzporednih cestah. Vsekakor imamo tudi negativne posledice, ki jih morajo ustrezni politični in strokovni organi odpraviti. Ti problemi so cestninske postaje, ki so ostale po izvajanju klasičnega načina cestninjenja. Te objekte bi bilo potrebno odstraniti, ker povzročajo v prvi vrsti nevarnost za zaposlene, ker vozniki vozil nad 3.500 kg še vedno plačujejo na klasičen način, v drugi vrsti pa morajo vozniki zmanjšati hitrost na 40 km/h.

V diplomski nalogi bo uporabljena teoretično deskriptivna metoda, statistična, analitična, primerjalna, ter metoda uporabe strokovne literature in pravnih virov.

2 ZGODOVINA CESTNINE

Plačevanje cestnine so najverjetneje uvedli Rimljani, ki so v času od leta 300 pr. n. št. do leta 200 zgradili cestno mrežo, dolgo približno 150.000 kilometrov. Svoj višek je plačevanje cestnine doseglo v srednjem veku, kasneje pa se je počasi opuščalo.

V Sloveniji je cestno omrežje dobro razvejano, vendar smo avtoceste začeli graditi sorazmerno pozno, šele leta 1970. V zgodnjih sedemdesetih letih sta bila v uporabo predana prva avtocestna odseka, in sicer Vrhnika-Postojna, ter Celje-Maribor. V štiriindvajsetih letih (od 1970 do 1994) je bilo zgrajenih skupaj 198,8 kilometrov štiripasovnih in dvopasovnih avtocest.

Decembra 1993 je bila ustanovljena delniška družba v stoddstotni lasti države, Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji, s tem pa se je začel oblikovati Nacionalni program za izgradnjo avtocest v Republiki Sloveniji. Z uresničevanjem Nacionalnega programa izgradnje avtocest (NPIA) je Slovenija pričela leta 1994. V prvih desetih letih, od 01. 01. 1994 do 12. 08. 2005, je bilo zgrajenih in prometu predanih skupaj 359,3 kilometrov avtocest, hitrih cest in drugih cest iz Nacionalnega programa. Ko bodo zgrajene načrtovane avtocestne povezave iz NPIA, bo imela Slovenija okoli 660 kilometrov avtocest in hitrih cest. (Ur. l. RS št. 13/1996, dopolnitev Ur. l. RS št. 41/1998.)

Z graditvijo avtocestnega omrežja naj bi dosegli boljšo notranjo povezanost, večjo varnost udeležencev prometa in nižje stroške transporta; tako se povečuje konkurenčna sposobnost gospodarstva, približali se bomo evropskemu gospodarskemu prostoru, to pa je pomembno tudi za gospodarski zagon. Poleg omenjenih strukturnih ciljev ima avtocestno omrežje tudi druge naloge, in sicer:

- zagotavljanje in povečanje neposrednih gospodarskih učinkov;
- zmanjšanje negativnih prometnih vplivov na okolje;
- omogočanje širše gospodarske, socialne in turistične koristi;
- ohranjanje že zgrajenega avtocestnega omrežja;

Slovenija naj bi povezovala dva »transevropska koridorja« : prometnica sever--jug, tako imenovani deseti koridor, ki bo osrednji del Evropske unije povezal z najjužnejšo članico Grčijo, in cestno-železniška zveza vzhod–zahod, od Kijeva do Barcelone, za Slovenijo pa od italijanske do madžarske meje, tako imenovani peti koridor.

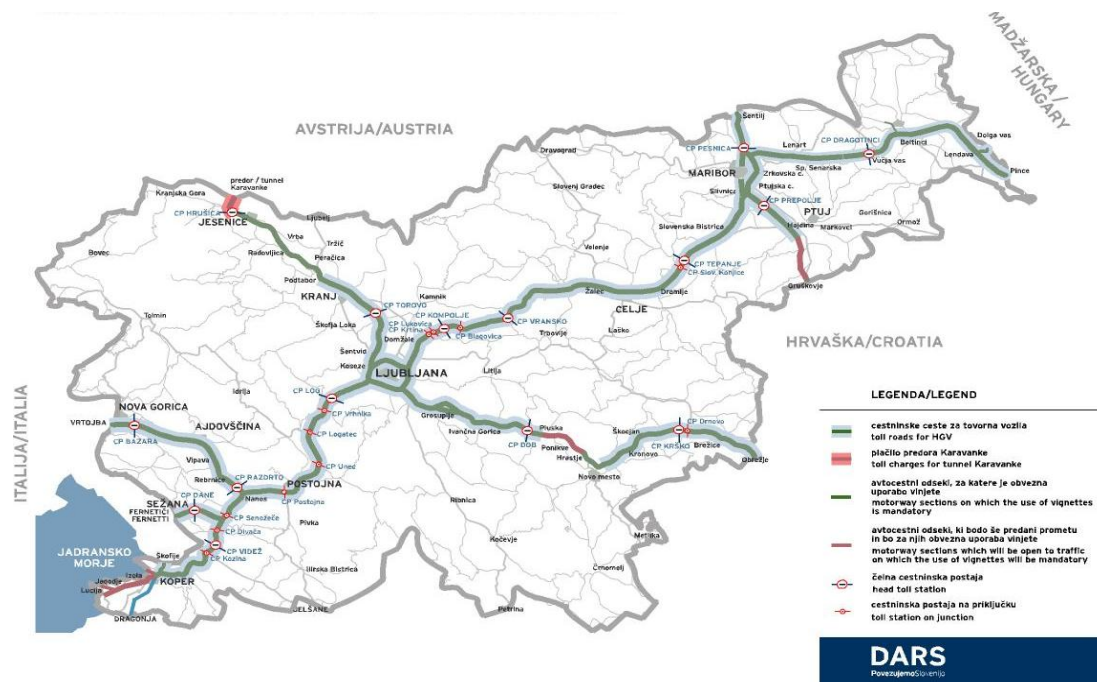
2.1 SPLOŠNO O CESTNINI

Cestnina je denarno povračilo, ki ga plača uporabnik za prevoženo razdaljo po cestninski cesti ali cestnem objektu. Prilivi iz naslova cestnin se uporabljajo za financiranje načrtovanja, izgradnje in vzdrževanje cestne infrastrukture.

Republika Slovenija se zaveda pomembnosti razvoja ustrezne cestne infrastrukture, ki ji omogoča kvalitetno integracijo v evropski prostor in zato veliko napora in sredstev namenja za izgradnjo primerne cestnega omrežja. Eden izmed virov prihodkov predstavlja pobiranje cestnine. (Cestnina, 2010.)

2.2 CESTNINSKE CESTE

Cestninske ceste, za katere se plačuje cestnina za določen čas, so vse avtoceste, hitre ceste in objekti, ki jih določi Vlada Republike Slovenije. Z njimi opravlja in jih vzdržuje upravljavec cestninskih cest, v tem primeru DARS d. d.

Slika 1: Cestninske ceste v Republiki Sloveniji

(Vir: http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Cestninski_sistem_in_cestne/Vinjetni_sistem_in_cestne_222.aspx)

Slika 2: Ljubljanska obvoznica

(Vir: http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Cestninski_sistem_in_cestem/Vinjetni_sistem_in_cestem_222.aspx)

Ljubljanska obvoznica je sklenjeni sistem avtocest in cest, ki tečejo okoli razširjenega centra Ljubljane z namenom, da razbremenijo mestni promet. Obvoznica je najbolj obremenjena cesta v Sloveniji, saj je povprečni letni dnevni promet (PLDP) več kot 70.000 vozil. Uporaba obvoznice je plačljiva od 1. julija 2008, ko je bil v Sloveniji uveden vinjetni način cestninjenja. (Ministrstvo za promet-Direkcija RS za ceste.)

2.3 SLOVENSKI CESTNINSKI SISTEM

Slovenija sodi med evropske države z bogatimi izkušnjami s cestninjenjem na avtocestah. Na slovenskih avtocestah se cestnina pobira od leta 1973 (na prvi slovenski avtocesti Vrhnika-Postojna.)

Do 01.07.2008 je družba DARS d. d., kot koncesionar za upravljanje in vzdrževanje pobirala cestnino na cestninskih cestah z ustavljanjem vozil na cestninskih postajah, in sicer glede na prevoženo razdaljo med cestninskimi postajami in glede na cestninski razred vozila. Vozila so bila razvrščena v štiri cestninske razrede glede na število osi in višino vozila nad prvo osjo, in sicer od R1 do R4.

Vlada Republike Slovenije je dne 05.04.2008 sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnih cestah (ZJC- C, Ur. l. št. 45/2008 z dne 09. 05. 2008) , tako da je družba DARS d. d. pričela cestniniti vozila, katerih največja dovoljena masa ne presega 3.500 kg (osebni avtomobili in motorna kolesa) glede na določen čas uporabe cestninske ceste, to je z vinjetnim sistemom cestninjenja. Za vozila težja od 3.500 kg sistem cestninjenja ostaja enak.

Po uredbi o cestnini za uporabo cestnega predora Karavanke je za ta meddržavni predor, ki povezuje Slovenijo in Avstrijo uporaba vinjete nepotrebna, saj uporabniki le-tega plačajo na vstopni cestninski postaji predora. Plačana cestnina predora velja med prvima avtocestnima priključkoma na obeh straneh državne meje (v Sloveniji priključek Hrušica, v Avstriji pa priključek Področca) .Za vožnjo od priključka Hrušica proti notranjosti Slovenije mora imeti uporabnik na vozilu nameščeno vinjeto. (Ur. l. RS št. 132/2006.)

2.4 VOZILA, KI SO OPROŠČENA PLAČILA CESTNINE

V uredbi o cestninskih cestah in cestnini (Ur. l. RS št. 62/2008, z dne 20. 06. 2008) je določeno, katera vozila so oproščena plačila cestnine:

- vozila s prednostjo ter z vozili za spremstvo, vključno z vozili v spremstvu;
- vojaška vozila Slovenske vojske;
- tuja vojaška vozila, ki se uporabljajo za potrebe izvajanja nalog obrambe države, mednarodnih mirovnih sil in drugih obrambnih in varnostnih nalog, če je tako določeno z mednarodnimi pogodbami;
- vozila, s katerimi opravljajo potrebe izvajanja nalog humanitarne pomoči prizadetim v vojni ali miru zaradi naravnih in drugih nesreč ali oboroženih spopadov;

- vozila, s katerimi opravljajo potrebe dejavnosti vzdrževanja cestninskih cest.

3 VINJETA

S 1. 7. 2008 je v Republiki Sloveniji začela veljati Uredba o cestninskih cestah in cestnini (Ur. l. RS št. 62/2008), tako da so se vozila, ki ne presegajo skupne dovoljene mase 3.500 kg začela cestniniti glede na določen čas uporabe avtoceste in hitre ceste.

Vinjeta je nalepka, ki dokazuje, da je bila za določeno vozilo plačana cestnina za uporabo cestninskih cest za določen čas v skladu z zakonom.

Vinjete ni dovoljeno ponarediti ali pre narediti.

Vinjeta se izda za različne cestninske razrede, za posamezno koledarsko leto, za pol leta, za en mesec ali za en teden.

Vlada Republike Slovenije z uredbo določi cestninske ceste, ter cenik za uporabo le-te.

Prodajna mreža je vzpostavljena tako doma kot v tujini, glede na geografski položaj republike Slovenije. Zaradi njene izrazite tranzitne lege, pa je bila vzpostavljena še dodatna mreža na glavnih vpadnicah v državo. Vsa prodajna mesta morajo biti na vidnem mestu označena s simbolom vinjete.

Na začetku so bile v prodaji polletne vinjete z veljavnostjo 6 mesecev od dneva nakupa po ceni 35,00 EUR za osebna vozila in 17,50 EUR za motorna kolesa. S 01.07.2009 pa je prišlo do spremembe v vinjetnem sistemu cestninjenja, saj sta polletno vinjeto nadomestili mesečna za 30 EUR in tedenska vinjeta za 15 EUR. (Ur. l. RS št. 42/2009.)

3.1 NAMESTITEV VINJETE

Voznik mora pred vstopom na cestninsko cesto poskrbeti za pravilno nameščeno in veljavno vinjeto. Za dvosledna vozila velja, da se ob odstranitvi zaščitne folije takoj namesti na notranji rob vetrobranskega stekla, tako da je jasno vidna iz zunanje strani (ne sme biti nalepljena na zatemnjeni del stekla). Vinjeta mora biti nepoškodovana, ter pritrjena z originalnim lepilom.

Pri enoslednih vozilih se vinjeta namesti enako kot pri dvoslednih vozilih, vendar na vidni del motornega kolesa, ki ga ni mogoče odstraniti ali pa je to mogoče le z večjim naporom (rezervoar za gorivo in podobno).

Vinjeta je potrebno namestiti na očiščeno podlago. Pri nameščanju se ne sme uporabljati dodatnih ali posebnih folij, priveskov, lepilnih trakov in podobno. V primeru njihove uporabe vinjeta ne služi več kot dokaz o pravilno plačani cestnini, kar pomeni, da je neveljavna. Odrezek na spodnji strani vinjete se ne nalepi, obvezno pa ga je potrebno shraniti do konca veljavnosti vinjete. Po ustrezni namestitvi vinjete na vozilo jo je prepovedano odstraniti zato, da bi se jo ponovno namestilo na drugo vozilo, saj pri tem pride do samouničenja vinjete, na kateri se pojavi napis: »NEVELJAVNO« . (DARS d. d.)

Slika 3: Pravilna namestitve vinjete

(Vir: http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Nacini_placevanja_cestnine/Vozila_pod_3500_kg/Vinjeta_228.aspx)

3.1.1 IZJEME GLEDE NAMESTITVE VINJETE NA VOZILO

Uporabniki cestninskih cest, ki imajo vozila brez vetrobranskega stekla, lahko uporabljajo vinjeto, ne da bi jo namestili na taka vozila. Enako velja za vozila, za katera je proizvajalec izdal tehnično potrdilo, da se vinjeta ne sme nalepiti na njihovo vetrobransko steklo. Ti uporabniki morajo imeti izvirnik potrdila o nakupu vinjete, ki ga je izdal upravljavec. Na potrdilu mora biti vpisana registrska številka vozila, za katerega je bila vinjeta kupljena. (Ur. l. RS št. 109/2009.)

3.2 VINJETE ZA DVOSLEDNA IN ENOSLEDNA VOZILA

DVOSLEDNO VOZILO

Je motorno vozilo namenjeno prevozu oseb, ki ima poleg sedeža za voznika še največ osem sedežev in največja dovoljena masa ne presega 3500 kilogramov.

Slika 4: Letna vinjeta za (dvosledna) motorna vozila do največje dovoljene mase 3.500 kg, za leto 2010

(Vir:

http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Nacini_placevanja_cestnine/Vozila_pod_3500_kg/Vinjeta_228.aspx)

Letna vinjeta za tekoče leto velja od 01. decembra predhodnega leta do 31. januarja prihodnjega leta (skupaj 14 mesecev).

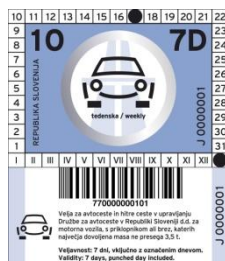

Slika 5: Mesečna vinjeta za (dvosledna) motorna vozila do največje dovoljene mase 3.500 kg, za leto 2010

(Vir:

http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Nacini_placevanja_cestnine/Vozila_pod_3500_kg/Vinjeta_228.aspx)

Mesečna vinjeta velja od trenutka nakupa vinjete do preteka dneva, ki ima isto številko en mesec po dnevu njenega nakupa, oziroma do preteka zadnjega dneva v mesecu, če v naslednjem mesecu takšnega dneva ni.

Slika 6: Tedenska vinjeta za (dvosledna) motorna vozila do največje dovoljene mase 3.500 kg, za leto 2010

(Vir:

http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Nacini_placevanja_cestnine/Vozila_pod_3500_kg/Vinjeta_228.aspx)

Tedenska vinjeta velja sedem zaporednih koledarskih dni od vključno dneva, ki ga določi uporabnik ob nakupu vinjete.

ENOSLEDNO VOZILO

Je motorno vozilo na dveh kolesih, s stranskim priklopnikom ali brez njega, pri katerem delovna prostornina motorja z notranjim izgorevanjem presega 50 ccm oziroma pri katerem konstrukcijsko določena hitrost presega 45 km/h.

Slika 7: Letna vinjeta za (enosledna) motorna kolesa, za leto 2010

(Vir:

http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Nacini_placevanja_cestnine/Vozila_pod_3500_kg/Vinjeta_228.aspx)

Slika 8: Polletna vinjeta za (enosledna) motorna kolesa, za leto 2010

(Vir:

http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Nacini_placevanja_cestnine/Vozila_pod_350_0_kg/Vinjeta_228.aspx

Polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa oziroma do preteka zadnjega dneva v šestem mesecu, če v šestem mesecu takšnega dneva ni.

Slika 9: Tedenska vinjeta za (enosledna) motorna kolesa

(Vir:

http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Nacini_placevanja_cestnine/Vozila_pod_350_0_kg/Vinjeta_228.aspx

3.3 CENIK VINJET

7- dnevna	mesečna	letna
15 EUR	30 EUR	95 EUR

Tabela 1: Cenik vinjet za dvosledna vozila

7-dnevna	polletna	letna
7,50 EUR	25 EUR	47,50 EUR

Tabela 2: Cenik vinjet za enosledna vozila

3.4 PREDNOSTI VINJETE

Plačevanje cestnine z vinjeto ne zahteva ustavljanja vozil na cestninskih postajah, kar bistveno poveča pretočnost cestninskih cest in zmanjša ali odstrani zastoje na cestninskih postajah, manjše onesnaževanje okolja, zlasti zraka in zemljišč ob avtocesti, saj zaviranje vozila pred cestninsko postajo povzroča izpust delcev zavornih oblog, pospeševanje vozila pa povečuje onesnaževanje z izpušnimi plini, od katerih je večina toplogrednih.

Od uvedbe vinjet se je v letu 2008 promet na nekaterih avtocestnih odsekih povečal skoraj za 80 %. Zmanjšal pa se je promet na vzporednih regionalnih cestah, kar posledično pomeni manjše obremenitve teh cest ter posledično zmanjšanje prometnih nesreč.

Plačevanje cestnine z vinjeto omogoča tudi lažji prehod na cestninjenje v prostem prometnem toku.

Slika 10: Pravilno razvrščanje vozil na cestninskih postajah

(Vir:

http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Nacini_placevanja_cestnine/Vozila_pod_3500_kg/Vinjeta_228.aspx)

4 NADZOR NAD PLAČEVANJEM CESTNINE IN VODENJE EVIDENC UPRAVLJAVCA CESTNINSKIH CEST

Slika 11: Opozorilna tabla ob vstopu v RS za uporabo vinjet

(Vir: Arhiv CP Hrušica)

Pri vstopu v Republiko Slovenijo so označbe z opozorilom, da je za uporabo slovenskih avtocest in hitrih cest za vozila do 3.500 kg, potrebna uporaba vinjete.

Nadzor nad plačevanjem cestnine je dolžan izvajati upravljavec cestninskih cest, v tem primeru družba DARS d. d. (Ur. l. RS št. 45/2008)

Družba Dars je med obstoječimi zaposlenimi izbrala 100 kandidatov, ki so imeli vsaj peto stopnjo izobrazbe, niso bili v kazenskem postopku, ter so imeli ustrezne psihofizične sposobnosti, ki jih določi pooblaščen zdravnik upravljavca cestninskih cest na podlagi ocene tveganja na delovnem mestu skladno s predpisi, ki urejajo varovanje zdravja pri delu. Ti kandidati so opravili usposabljanje na Upravni

akademiji in na Policijski akademiji. Usposabljanje je vsebovalo teoretični del, ter praktični del na terenu.

Poleg Službe za nadzor cestninjenja, so že od zakonske uveljavitve obstoječega cestninskega sistema prekrškovni organi, pristojni za nadzor nad uporabo vinjet tudi policija, carina in prometni inšpektorat Republike Slovenije.

Obdobno strokovno izpopolnjevanje organizira organizator in izvede izvajalec najmanj enkrat v vsakem petletnem obdobju .

Cestninski nadzorniki delujejo na treh regijskih centrih:

- Tepanje
- Kompolje
- Videž

Ter na sedmih lokalnih centrih:

- Tepanje
- Pesnica
- Kompolje
- Torovo
- Krško
- Videž
- Nanos

V vsakem regijskem centru je zaposlenih od 25 do 33 cestninskih nadzornikov, delo oziroma lokacijo dela pa jim določa neposredni vodja z delovnim nalogom. Imajo osemurni delovni čas, delajo pa v treh izmenah vse dni v letu.

Najpogostejše lokacije izvajanja nadzora nad uporabo vinjet se zaradi varnosti cestninskih nadzornikov, ter drugih udeležencev v prometu izvajajo na cestninskih postajah, bencinskih servisih, uvozih na avtocesto, izvozih z nje, ter na počivališčih. Največ nadzornih točk je v bližini večjih mest, ter na nekdanjih in sedanjih mejnih prehodih.

Za varno izločanje vozil iz prometa morajo pred mestom, kjer vozila ustavljajo, na vidno mesto na robu vozišča postaviti triopan znak, tako da ga vozniki zlahka in pravočasno opazijo. Pri tem morajo paziti, da se postavijo na mesto, kjer v čim manjši meri ovirajo promet in kjer je dovolj prostora, da voznik varno ustavi vozilo, ne da bi bil pri tem ogrožen ostali promet. Cestninski nadzorniki izvajajo svoje naloge v skladu s pooblastili, ki so v zakonskih in podzakonskih aktih. Pri opravljanju nadzora morajo biti nadzorniki posebej pozorni, da med izvajanjem nalog ne ogrožajo sebe, ter drugih udeležencev v prometu.

4.1 NADZOR UPRAVLJAVCA CESTNINSKIH CEST

Varnost cestnega prometa sodi v notranje varnostno prvine, kjer policija, sodstvo, občinska redarstva in različne inšpekcije s svojo dejavnostjo zagotavljajo ohranitev zakonitosti in reda na področju cestnega prometa ter nudijo potrebno zaščito njegovi prometni infrastrukturi. (Grizold, 2009, str. 37.)

Upravljalavec cestninskih cest je dolžan izvajati nadzor nad plačevanjem cestnine (Ur. l. RS št. 45/2008.)

Nadzor iz prejšnjega odstavka obsega nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti cestninskega zavezanca:

- glede pravilne uporabe vinjete;
- glede prevzema in oddaje dokumenta za cestninjenje in/ ali plačila cestnine na cestninski postaji, kadar je za plačilo cestnine to potrebno skladno s predpisi;
- glede pravilne namestitve, uporabe in delovanja elektronske naprave na vozilu pri plačevanju cestnine s tako napravo;
- glede pravilnega prehoda in registracije ob prehodu cestninske postaje ali drugega mesta registracije z elektronsko napravo za cestninjenje na vozilu (v nadaljnjem besedilu: elektronska registracija);
- glede vseh drugih obveznosti v zvezi s plačevanjem cestnine, kot so določene v tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih predpisih.

4.2 CESTNINSKI NADZORNIK

Ministrstvo za promet je po odločitvi vlade, da se za plačevanje avtoceste in hitre ceste uvede nov vinjetni sistem cestninjenja, vzpostavil nov nadzorni organ v okviru upravljalavca cestninskih cest (Darsa). Naloge nadzora nad plačevanjem cestnine izvajajo pooblaščen osebe (v nadaljnjem besedilu: cestninski nadzornik). (ZJC.)

Upravljalavec cestninskih cest lahko za izvajanje nalog cestninskega nadzornika pooblasti fizično osebo, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, in ni bila pravnomočno obsojena na nepogojno kazen zopora v trajanju več kot tri mesece;
- ni v kazenskem postopku zaradi kaznivega dejanja iz prejšnje alineje;
- je usposobljena za izvajanje pooblastil v zvezi z nadzorom cestninjenja;

- izpolnjuje z zakonom določene pogoje za pooblaščen uradne osebe, ki pri prekrškovnem organu vodijo oziroma odločajo v hitrem postopku o prekršku;
- je državljanka ali državljan Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji in nima dvojnega državljanstva;
- je v delovnem razmerju pri upravljavcu cestninskih cest.

Pooblaščen osebe upravljavca cestninskih cest imenuje poslovni organ upravljavca. (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o javnih cestah, Ur. l. RS št. 45/08).

Cestninski nadzornik mora nositi službeno oblačilo z oznakami, iz katerih je razvidno, da gre za cestninskega nadzornika in se izkazuje s službeno izkaznico. Oznake in izkaznica morajo navajati osebno ime cestninskega nadzornika.

Oznake in značilnosti službenega oblačila, službeno izkaznico, oznake vozil in nadzor nad cestninjenjem, opremo za nadzor nad cestninjenjem, ustrezne psihofizične sposobnosti cestninskih nadzornikov, program za njihovo usposabljanje ter preizkus strokovne usposobljenosti in druga vprašanja nadzora nad cestninjenjem predpiše minister za promet v soglasju z ministrom za notranje zadeve (ZJC, 75. b člen).

4.2.1 UNIFORMA CESTNINSKIH NADZORNIKOV

Cestninski nadzornik mora med opravljanjem nalog nositi službeno uniformo upravljavca cestninskih cest.

Uniforma cestninskih nadzornikov je enotna. Uniformo cestninskih nadzornikov in njene sestavne dele lahko cestninski nadzornik nosi le v skladu z njihovim namenom.

Uniforma cestninskega nadzornika mora biti skladna s celotno podobo upravljavca cestninskih cest. Cestninski nadzorniki morajo pri opravljanju nalog zunaj službenega vozila nositi odsevne brezrokavnike rumeno zelene barve, ki imajo na hrbtni strani in sprednji levi strani v višini prsi napis »CESTNINSKI NADZOR«. (75. b člen Zakona o javnih cestah.)

4.2.2 SLUŽBENA IZKAZNICA CESTNINSKIH NADZORNIKOV

Cestninski nadzornik ima službeno izkaznico, ki jo mora imeti pri sebi med opravljanjem svojega dela na terenu in jo mora pokazati na zahtevo posameznika,

katerega nadzira. Službeno izkaznico izda upravljavec cestninskih cest cestninskemu nadzorniku ob imenovanju v naziv, ki mora službeno izkaznico vrniti upravljavcu cestninskih cest, če mu preneha pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela cestninskega nadzornika. Službena izkaznica vsebuje identifikacijske podatke o cestninskem nadzorniku.

Službena izkaznica je sestavljena iz identifikacijske kartice in ovitka iz črnega usnja.

Identifikacijska kartica je velikosti 8,5 krat 5,5 cm.

Identifikacijska kartica vsebuje:

- v levem zgornjem kotu prostor za fotografijo velikosti 3 krat 2,5 cm;
- pod fotografijo je prostor za ime in priimek imetnika, pod tem pa prostor za registrsko številko identifikacijske kartice;
- desno od prostora za fotografijo je logotip upravljavca cestninskih cest;
- pod logotipom upravljavca cestninskih cest je napis »SLUŽBENA IZKAZNICA« ;
- pod napisom »SLUŽBENA IZKAZNICA« je napis »CESTNINSKI NADZOR« ;
- v spodnjem desnem kotu je prostor za podpis odgovorne osebe upravljavca cestninskih cest in pečat ter datum izdaje. (75. b člen Zakona o javnih cestah.)

Slika 12: Identifikacijska izkaznica cestninskega nadzornika

(Vir: Lastni)

4.3 OPREMA CESTNINSKIH NADZORNIKOV IN NAČIN UPORABE

Cestninski nadzornik pri izvajanju nadzora uporablja naslednjo opremo:

- službeno vozilo;
- tehnično opremo;
- osebno opremo;

SLUŽBENO VOZILO

Cestninski nadzorniki imajo po določbah Zakona o javnih cestah za opravljanje svojega dela pooblastilo, da iz razlogov, navedenih v 75. č členu, izločijo vozilo cestninskega zavezanca iz prometa. V ta namen imajo v uporabi 100 vozil VW Transporter, ki so srebrno sive barve in imajo ob strani vozila dve odsevni oranžni črti, na sprednji in zadnji strani vozila napis »CESTNINSKI NADZOR«, ter napis »CESTNINSKI NADZOR« in logotip cestninskega nadzora na prednjih levih in desnih vratih vozila, na strehi pa napis »DARS«. Napisi na vozilu so oranžne barve. (Ur.l. RS, št. 63/2008 in 109/09.)

Slika 13: Vozilo cestninskega nadzora
(Vir: Lastni)

Slika 14: Pisarniški del vozila cestninskih nadzornikov

(Vir: Lastni)

Oprema v službenem vozilu

- triopan znak,
- lopar z lastnim virom svetlobe,
- lopar z utripajočimi lučmi,
- žepni lopar,
- svetilka megalite,
- stožec za svetilko megalite,
- lisice CC 100,
- lisice DC 350,
- lisice DC 400,
- tiskalnik,
- pos terminal,
- vnosnik pin kode,
- router,
- prenosni računalnik,
- podstavek za računalnik,
- radijska postaja,
- stožci,

- prva pomoč,
- trikotnik,
- gasilni aparat,
- daljnogled,
- tester denarja,
- avtopolnilec za gsm,
- avtopolnilec za maglite,
- strgalo za led,
- vlečna kljuka,
- šest delni komplet orodja.

Za izvajanje cestninskega nadzora lahko cestninski nadzorniki uporabljajo naslednjo tehnično opremo:

- prenosno napravo za brezžično radijsko zvezo,
- opremo za komunikacijo z zbirkami osebnih podatkov,
- fotoaparati,
- informacijsko opremo.

Osebno opremo cestninskega nadzornika sestavlja:

- delovni pas,
- službena torbica,
- odsevni brezrokavnik,
- STOP loparček,
- žepna svetilka.

Cestninski nadzorniki opremo uporabljajo in nosijo tako, kot je predpisano v posebnih aktih upravljavca cestninskih cest in navodilih proizvajalca.

4.4 USTAVLJANJE VOZIL V CESTNEM PROMETU

Cestninski nadzorniki ustavljajo vozila v cestnem prometu:

- z loparjem za urejanje prometa brez lastnega vira svetlobe,
- z loparjem za urejanje prometa z lastnim virom svetlobe,

- s svetlobno tablo na in/ ali v vozilu.

Pri ustavljanju vozil cestninski nadzorniki uporabljajo triopan znak. To je prometni znak v obliki tristrane piramide. Osnovna barva stranskih ploskev je bele barve z napisom črne barve: »CESTNINSKI NADZOR« na sprednji in hrbtne strani. Pri ustavljanju vozil, ki vozijo po cesti, morajo pred mestom ustavljanja na vidno mesto na robu vozišča postaviti triopan znak, tako da ga vozniki zlahka in pravočasno opazijo. Pri tem morajo paziti, da se postavijo na mesto, kjer v čim manjši meri ovirajo promet in kjer je dovolj prostora, da voznik varno ustavi vozilo, ne da bi bili pri tem ogroženi drugi udeleženci v prometu.

Z novim Zakonom o pravilih cestnega prometa, se je 01. 07. 2011 cestninskemu nadzoru odvzelo pooblastilo za uporabo rumene luči in se nadomestilo z novim načinom ustavljanja vozil med vožnjo, ki je kombinacija modre luči in svetlobne table v vozilu. Cestninski nadzorniki kršitelje ustavijo tako, da z vozilom zapeljejo pred kršitelja in na svetlobni tabli izmenično izpišejo odredbi »**STOP – CESTNINSKI NADZOR**« ali »**CESTNINSKI NADZOR – SLEDITE MI**«. Kadar ustavljajo vozilo s tujo registrsko številko, na svetlobno tablo izpišejo odredbo v angleškem jeziku (75. č člen ZJC.)

Kršitelj se mora ravnati po odredbi na svetlobni tabli in slediti službenemu vozilu na najbližje mesto, kjer je vozilo možno varno ustaviti.

4.5 POOBLASTILA UPRAVLJAVCA CESTNINSKIH CEST IN CESTNINSKIH NADZORNIKOV V ZVEZI Z NADZOROM

Pri izvajanju nadzora ima upravljavec cestninskih cest pooblastilo slikovno snemati vozila na kateremkoli delu cestninske ceste za namen identifikacije registrske oznake vozila in ugotavljanja pravilne uporabe vinjet.

Cestninski nadzorniki imajo pri izvajanju nadzora naslednja pooblastila:

- preprečiti vozniku prehod cestninske postaje brez prevzema dokumenta za plačilo cestnine na cestninski postaji in/ ali plačila cestnine ali elektronske registracije tega prehoda;
- ustaviti vozilo cestninskega zavezanca z dajanjem predpisanih znakov, na način in po postopku, ki ga predpiše minister pristojen za promet, v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve;
- ugotavljati pravilno namestitvev in uporabo vinjete;
- ugotavljati pravilnost namestitve, uporabe in delovanja elektronske naprave za cestninjenje na vozilu;

- ugotavljati pravilnost elektronske registracije pri plačevanju z elektronsko napravo za cestninjenje na vozilu;
- zahtevati od voznika, da pokaže voziško in prometno dovoljenje ali drug dokument za ugotovitev istovetnosti cestninskega zavezanca;
- zahtevati od voznika, da predloži vinjeto, dokument za cestninjenje in/ ali dokazilo o plačilu cestnine;
- izločiti iz prometa vozilo v primerih iz prvega odstavka 75. č člena;
- naložiti vozniku, da zapelje vozilo do najbližjega počivališča ali druge primerne površine, in na vozilo namestiti tehnično napravo, ki preprečuje nadaljnjo vožnjo s tem vozilom;
- zahtevati od voznika, da ravna v skladu s tem zakonom.

Upravljavca cestninskih cest in cestninski nadzorniki morajo pooblastila v zvezi z nadzorom nad plačevanjem cestnine izvajati v najmanjšem obsegu, ki je potreben za izvedbo nadzora in tako, da v čim manjši meri posega v pravice voznika in potnikov v vozilu ter njihovo zasebnost. (75. c člen ZJC.)

Policija je v okviru svojih pristojnosti dolžna nuditi pomoč cestninskim nadzornikom pri nadzoru nad cestninjenjem, če cestninski zavezanec ovira ali onemogoča nadzor.

4.6 UKREPI OB NEPLAČILU CESTNINE ALI VOŽNJI BREZ VINJETE

Cestninski nadzornik lahko izloči vozilo cestninskega zavezanca iz prometa, če:

- vozi po cestninski cesti vozilo brez veljavne ali pravilno nameščene vinjete;
- ne prevzame dokumenta za cestninjenje na cestninski postaji, kadar je za plačilo cestnine to potrebno skladno s predpisi;
- ne odda oziroma ne predloži zadnjega veljavnega dokumenta, s katerim je vstopil v zaprt cestninski sistem cestninjenja;
- po prehodu cestninske postaje obrne na izstopno smer iste cestninske postaje (obračanje na cestninski postaji);
- ne plača cestnine na cestninski postaji, kadar je za plačilo cestnine to potrebno skladno s predpisi;
- ne izvede pravilne elektronske registracije prehoda cestninske postaje oziroma drugega mesta elektronske registracije;

- prevozi cestninsko postajo oziroma drugo mesto elektronske registracije brez elektronske naprave za cestninjenje na vozilu ali z nedelujočo oziroma nepravilno delujočo napravo.

O izločitvi vozila iz prometa ali namestitvi tehnične naprave, izda cestninski nadzornik cestninskemu zavezancu potrdilo. Cestninski zavezanec, ki meni, da je cestninski nadzornik z ukrepom prekoračil svoja pooblastila, se lahko v roku 8 dni od odrejenega ukrepa pritoži komisiji, ki jo določi minister, pristojen za promet in jo sestavljajo predstavnik upravljavca cestninskih cest, predstavnik ministrstva, pristojnega za promet in predstavnik ministrstva, pristojnega za notranje zadeve.

Komisija mora pritožbo proučiti in o svojih ugotovitvah in ukrepih v 15 dneh pisno obvestiti pritožnika. V primeru, da komisija ugotovi, da je pritožba cestninskega zavezanca utemeljena, lahko glede na težo kršitve predlaga poslovodnemu organu, ki je pooblastilo izdal, odvzem pooblastila cestninskemu nadzorniku ali uvedbo disciplinskega postopka zoper cestninskega nadzornika.

4.7 EVIDENCE UPRAVLJAVCA CESTNINSKIH CEST IN DOSTOP DO PODATKOV

Z namenom izvajanja učinkovitega nadzora nad plačevanjem cestnine in izvajanja nalog prekrškovnega organa, upravljavec cestninskih cest lahko pridobiva, zbira, obdeluje, upravlja in posreduje naslednje podatke:

- ime in priimek kršitelja oz. ime podjetja, naslov stalnega ali začasnega prebivališča oz. sedež podjetja, davčno številko in cestninsko identifikacijsko oznako osebe, ki ima z upravljavcem cestninskih cest sklenjeno pogodbo o plačevanju cestnine,
- podatke o pogodbi o plačevanju cestnine,
- identifikacijsko oznako elektronske naprave za cestninjenje na vozilu,
- slikovne podatke.

Zaradi zagotovitve pravilnosti podatkov v evidencah iz prejšnjega odstavka in zaradi zagotovitve cestninjenja ima upravljavec cestninskih cest dostop do podatkov iz evidence registriranih vozil.

Pri pridobivanju, zbiranju, obdelovanju, vodenju in posredovanju podatka o davčni številki cestninskega zavezanca, ki je fizična oseba, mora upravljavec cestninskih cest ravnati v skladu z določbami zakona, ki ureja davčni postopek.

Podatke upravljavec cestninskih cest lahko obdeluje, upravlja in posreduje le v tolikšnem obsegu in trajanju, kot je nujno potrebno za izvedbo postopka nadzora

nad cestninjenjem, izvedbo postopka o prekršku, izterjavo globe ali izvedbo druge s tem zakonom določene naloge upravljavca cestninskih cest, vendar najdlje pet let od njihove pridobitve.

4.8 PREKRŠKI V ZVEZI S PLAČEVANJEM CESTNINE

Po 77. a členu Zakona o javnih cestah se z globo 300 do 800 evrov kaznuje cestninski zavezanec, ki:

- brez plačila cestnine za uporabo cestninske ceste ali cestninskega cestnega objekta prevozi točko cestninjenja, pa bi cestnino moral plačati,
- uporabi ponarejeno ali prenašano vinjeto,
- vozi po cestninski cesti brez veljavne vinjete za določen cestninski razred, uporabljene na predpisan način,
- ne prevzame dokumenta za cestninjenje na cestninski postaji, kadar je za plačilo cestnine to potrebno skladno s predpisi,
- ne odda oziroma ne predloži zadnjega veljavnega dokumenta, s katerim je vstopil v zaprt sistem cestninjenja,
- po prehodu cestninske postaje obrne na izstopno smer iste cestninske postaje,
- ne izvede pravilne elektronske registracije prehoda cestninske postaje oziroma drugega mesta elektronske registracije,
- uporabi predrugačeno elektronsko napravo za cestninjenje na vozilu, tako da ne deluje pravilno pri prehodu cestninske postaje oziroma drugega mesta elektronske registracije,
- prevozi cestninsko postajo oziroma drugo mesto elektronske registracije brez elektronske naprave za cestninjenje na vozilu ali z nedelujočo oziroma nepravilno delujočo napravo,
- prepreči pooblaščenim uradnim osebam izvedbo pooblastil iz 75. c člena (drugi odstavek 75. c člena),
- če je prekršek iz tega člena storjen z vozilom, pa ni mogoče ugotoviti, kdo je storilec, se za prekršek kaznuje lastnik oziroma imetnik pravice uporabe vozila, razen če dokaže, da tega prekrška ni storil.

Če voznik noče plačati globe, mu cestninski nadzornik začasno zaseže potni list, vozniško dovoljenje, prometno dovoljenje, osebno izkaznico ali prevozno listino.

Ko voznik globo poravnava, se mu dokumenti vrnejo.

Poleg plačila globe za prekršek, mora voznik za nadaljevanje vožnje po cestninski cesti takoj kupiti tudi vinjeto. V kolikor nakup vinjete odkloni, mu lahko cestninski nadzornik prepreči nadaljevanje vožnje z namestitvijo tehnične naprave (licic).

V tem primeru je voznik pred namestitvijo tehnične naprave dolžan vozilo parkirati na mestu, ki ga določi cestninski nadzornik. Tehnična naprava se odstrani po nakupu vinjete, ter namestitvi na pravilno mesto na vetrobranskem steklu, vendar najpozneje v tridesetih dneh od namestitve. Stroške namestitve tehnične naprave plača voznik (Vir: Ur. l. RS št. 45/08.)

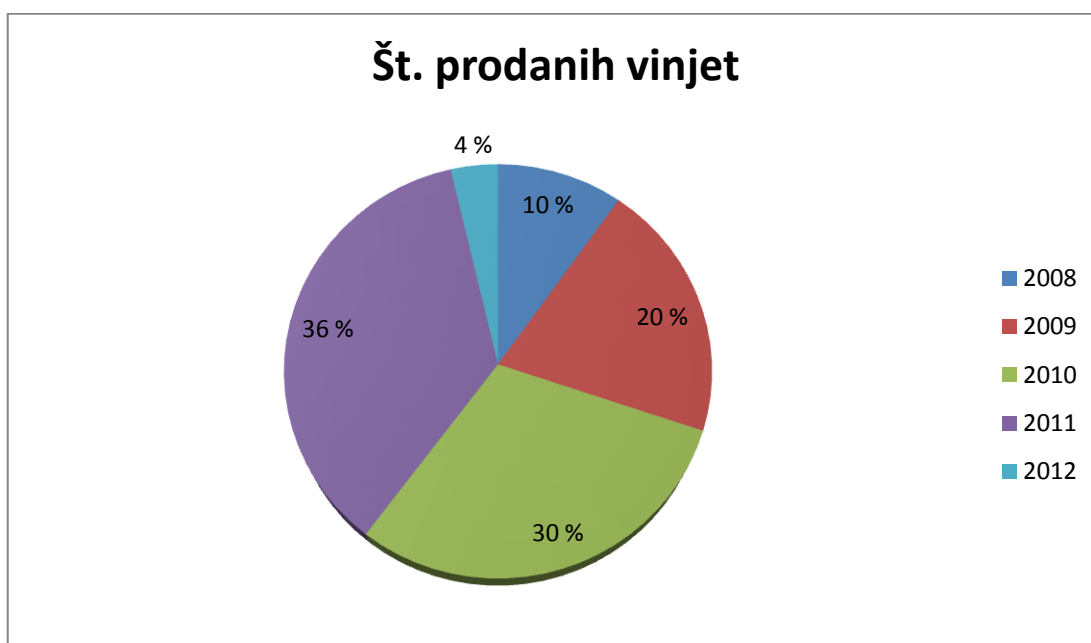
5 ANALIZA NADZORA

AKTIVNOSTI		KUMULATIVA 2008	KUMULATIVA 2009	KUMULATIVA 2010	KUMULATIVA 2011	KUMULATIVA 2012
						OD 1.1.2012 DO 26.03.2012
ŠTEVILO PRODANIH VINJET	NADZOR NA MP ŠENTILJ, POČIVALIŠČIH, BENCINSKIH SERVISIH IN CESTNINSKIH POSTAJAH ŠTAJERSKEGA KRAKA	4.915	8.335	8.991	12.062	1.696
	NADZOR NA MP OBREŽJE, POČIVALIŠČIH, BENCINSKIH SERVISIH IN CESTNINSKIH POSTAJAH DOLENJSKEGA KRAKA	13.157	11.025	13.415	8.598	1.137
	NADZOR NA MP KARAVANKE, POČIVALIŠČIH, BENCINSKIH SERVISIH IN CESTNINSKIH POSTAJAH GORENJSKEGA KRAKA	1.552	1.836	1.288	1.858	230
	NADZOR NA MP FERNETIČI, MP ŠKOFIJE IN MP VRTOJBA, POČIVALIŠČIH, BENCINSKIH SERVISIH IN CESTNINSKIH POSTAJAH PRIMORSKEGA KRAKA	8.537	14.955	13.761	12.439	1.400
	SKUPAJ NADZOR	28.161	33.962	37.455	34.957	4.463
	MP - ŠENTILJ DARS	29.836	128.165	143.126	143.436	10.340
	MP GRUŠKOVJE	37.536	0	110.881	148.241	21.239
	MP - CP HRUŠICA	8.391	997	3.235	908	106
	MP FERNETIČI	30.564	67.794	77.203	101.303	7.615
	MP OBREŽJE	0	46.319	51.113	77.721	8.148
	MP ŠKOFIJE	4.321	7.535	2.358	2.662	0
KUMULATIVA		138.809	286.961	425.371	509.228	51.911
ŠTEVILO IZDANIH PLAČILNIH NALOGOV	NA MP ŠENTILJ, POČIVALIŠČIH, BENCINSKIH SERVISIH IN CESTNINSKIH POSTAJAH ŠTAJERSKEGA KRAKA	4.497	15.369	15.935	16.819	2.080
	NA MP OBREŽJE, POČIVALIŠČIH, BENCINSKIH SERVISIH IN CESTNINSKIH POSTAJAH DOLENJSKEGA KRAKA	4.805	14.333	12.665	10.121	1.432
	NA MP KARAVANKE, POČIVALIŠČIH, BENCINSKIH SERVISIH IN CESTNINSKIH POSTAJAH GORENJSKEGA KRAKA	1.152	5.154	5.410	5.480	592
	NA MP FERNETIČI, MP ŠKOFIJE IN MP VRTOJBA, POČIVALIŠČIH, BENCINSKIH SERVISIH IN CESTNINSKIH POSTAJAH	5.230	17.133	17.101	16.575	2.009
	OPERATOVNI CENTER CESTNINSKEGA NADZORA GRIČ	0	0	530	493	125
	SKUPAJ	15.684	51.989	51.641	49.488	6.238
AKTIVNOSTI		KUMULATIVA 2008	KUMULATIVA 2009	KUMULATIVA 2010	KUMULATIVA 2011	KUMULATIVA 2012
IZVEDENO ŠTEVILO UR NADZORA	NA ŠTAJERSKEM KRAKU	18.776	33.268	36.933	37.495	8.540
	NA DOLENJSKEM KRAKU	14.755	39.208	34.341	29.978	7.280
	NA GORENJSKEM KRAKU	8.562	16.106	14.834	15.345	3.160
	NA PRIMORSKEM KRAKU	19.300	38.028	37.008	34.336	7.952
	OCCN	0	0	15.228	15.395	3.792
	SKUPAJ	61.393	126.610	138.344	132.549	30.724

Tabela 3: Poročilo cestninskega nadzora

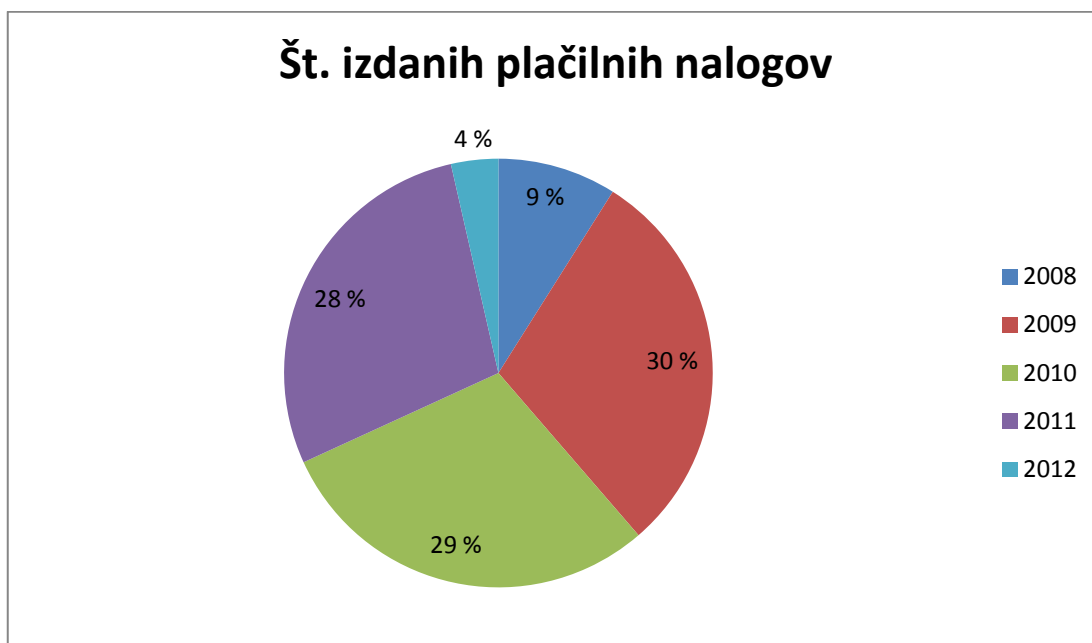
(Vir: Interno gradivo cestninskega nadzora)

Cestninski nadzorniki so bili od uvedbe vinjetnega načina plačila avtoceste aktivni na področju celotne Slovenije. Ugotovili smo, da je bilo največ plačilnih nalogov potrebno napisati na primorskem avtocestnem kraku. Največ kršiteljev je bilo kaznovanih leta 2009, ker uporabniki, sploh turisti, še niso bili dovolj informirani glede načina plačevanja cestnine. Kot pa je iz tabele razvidno, se število izdanih plačilnih nalogov ne manjša, vendar ostaja številka še vedno okrog 50.000.

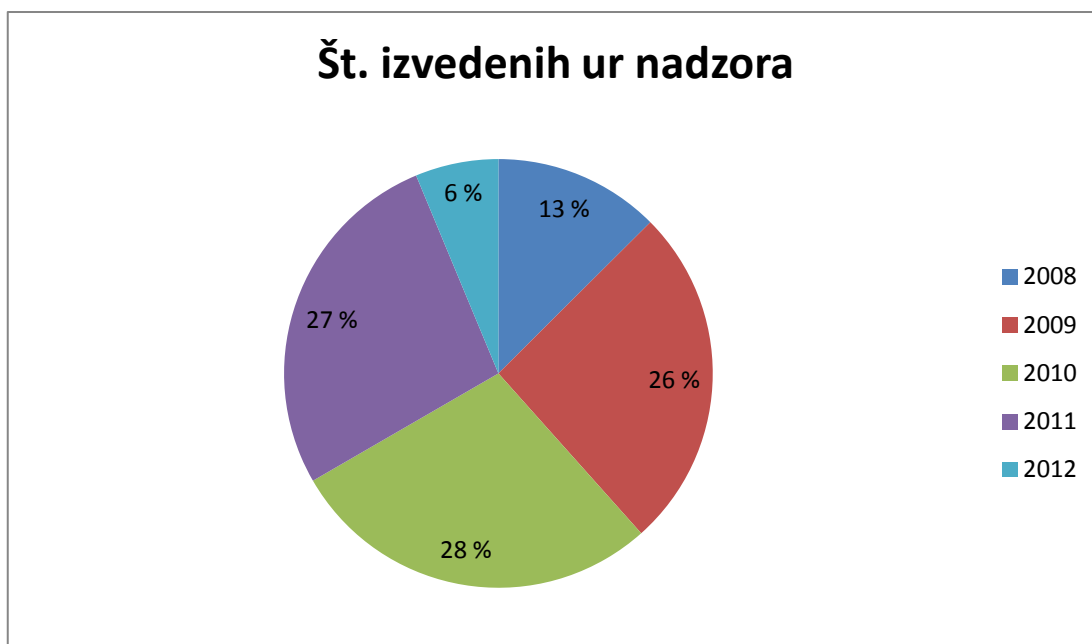
Graf 1: Število prodanih vinjet

V prvem letu, se pravi od 1. 7. 2008 do 31. 12. 2008 je bilo skupaj prodanih 138.809 vinjet. Največ prodanih vinjet 509.228 je bilo leta 2011, najmanj pa 286.961 leta 2009. Se pravi, da je razlika kar 16 odstotkov. Največ se proda tedenskih vinjet. Od 1. 7. 2008 do 26. 3. 2012 se je prodalo 1,412.280 vseh vinjet.

Graf 2: Število izdanih plačilnih nalogov

Kot je razvidno iz grafikona, cestninski nadzorniki vsako leto napišejo okrog 50.000 plačilnih nalogov za neuporabo ali napačno uporabo vinjete uporabnikom avtoceste. Največ so jih izdali leta 2009, ko je bilo tudi najmanj prodanih vinjet. Največ kršiteljev je na primorskem avtocestnem kraku, kjer se vozi največ italijanskih državljanov. Cestninski nadzorniki ugotavljajo, da je največ kršiteljev tujih državljanov, še vedno pa je preveč Slovencev, ki se vozijo brez vinjete.

Graf 3: Število izvedenih ur cestninskega nadzora

Cestninski nadzor deluje po vnaprej opredeljenih mesečnih in tedenskih planih in glede na podatke o prometnih tokovih in številu kršiteljev. To pomeni večji nadzor v obdobjih, ko je lahko več potencialnih kršiteljev. V povprečju so bili cestninski nadzorniki najbolj aktivni na območju primorskega kraka, na dolenskem, ter na štajerskem koncu. Od 1. julija 2008 pa do 26. marca 2012 so cestninski nadzorniki opravili skupaj 489.620 ur nadzora.

6 ZAKLJUČEK

Avtoceste so pomemben vir naših vsakdanjih potovanj. Vožnja po avtocestah nam prihrani čas ter skrajša pot. Želimo si le še več avtocest, čeprav se trdno zavedamo, da vsak nadaljnji kilometer novozgrajene avtoceste stane okrog 10.000.000 EUR.

Skozi diplomsko nalogo je bil opisan način cestninjenja vozil do 3.500 kg v Republiki Sloveniji, ter nadzor nad plačilom.

Vinjetni sistem cestninjenja omogoča hitrejši pretok vozil, posebno v prometnih konicah. V turistični sezoni pa se zmanjšujejo zastoji na avtocesti v primerjavi s prejšnjim klasičnim načinom cestninjenja, vendar tudi tak način cestninjenja ni najbolj pravičen za vse uporabnike. Glede na našo majhnost pa je napredek v razvoju cestninjenja iz dneva v dan večji in opazen pri delu zaposlenih v podjetju DARS d. d.

Z uvedbo vinjetnega sistema cestninjenja za vozila do 3.500 kg, želi vlada Republike Slovenije zmanjšati izpuste CO₂ v okolje, ter s tem omogočiti hitrejše doseganje nacionalnih okoljskih ciljev pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov ter tako zmanjšati tovrstne stroške v nacionalni bilanci.

Po drugi strani pa po našem mnenju službena vozila cestninskih nadzornikov niso kakovostno najbolj dovršena, saj za delo na terenu cestninski nadzorniki potrebujejo vozila, ki so v prostem teku za delovanje komunikacijski naprav.

Upamo, da vinjetni sistem napredka razvoja ne bo zavrl (zaradi pomanjkanja finančnih sredstev) in da se bomo dokončno poslovili od vseh nezaželenih oblik cestninjenja, ki so vedno nepravične, in bodo vsa vozila cestninjena v prostem prometnem toku, kar pomeni, da uporabnik plača toliko, kolikor je določeno cestninsko omrežje uporabljal. Pri tem pa se mora upoštevati načelo, da največji onesnaževalci plačajo več.

7 LITERATURA IN VIRI

- European road safety programme 2011–2021
- European transport policy for 2010: Time to decide.
- Gole Ašanin Pedja, Polenšek Matjaž (2002). Slovenske avtoceste – trideset let avtocest v Sloveniji. Celje.
- Grizold, A. (1992). Oblikovanje slovenske nacionalne varnosti.
- Interni časopis. Avtoceste, april 2008, junij 2009.
- Kronologija razvoja cestninskega sistema.
- Letno poročilo 2009. DARS (2010), Ljubljana 2010.
- Nacionalni program varnosti cestnega prometa 2007- 2012.
- Prometna politika RS.
- Resolucija o prometni politiki Republike Slovenije (RePPRS), Intermodalnost: čas za sinergijo.
- White paper on National Transport Policy (20. avgust 1996).

PRAVNI VIRI

- Nacionalni program o varnosti cestnega prometa (2007–2011).
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah, po katerem cestninski nadzorniki ustavljajo vozila v cestnem prometu (Ur. l. RS, št. 109/ 2009).
- Prometna politika RS.
- Uredba o cestninskih cestah in cestnini (Ur. l. RS, št. 33/06).
- Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o cestninskih cestah in cestnini (Ur. l. RS št. 64/2008).
- Zakon o javnih cestah.
- Zakon o prekrških.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o javnih cestah (Ur. l. RS št. 45/08), Ur. l. RS št. 3/ 12. 1. 2007.

INTERNETNE STRANI

- <http://www.avto-magazin.si/novice/vec-prodanih-vinjet-in-vec-kazni-za-tiste-brez/> (10. januar 2012)
- http://www.dars.si/Dokumenti/1_temeljni_dokumenti/Akcijski%20nact%202009.pdf (10. januar 2012)
- http://www.dars.si/Dokumenti/Cestnina/Cenik_cestnine_36.aspx (15. februar 2012)
- <http://www.dars.si/Dokumenti/Kronologija%20razvoja%20cestninjenja.pdf> (22. maj 2012)

- http://www.dars.si/Dokumenti/Prodajna_mesta_229.aspx (04. maj 2012)
- http://www.dars.si/Dokumenti/Vinjeta_228.aspx (10. maj 2012)
- http://www.dc.gov.si/si/delovna_podrocja/promet/ (25. maj 2012)
- <http://www.delo.si/gospodarstvo/makromonitor/aukn-predlagala-se-dva-nadzornika-darsa.html> (26. maj 2012)
- http://www.mzip.gov.si/si/delovna_podrocja/ceste/drzavne_ceste/(19. maj 2012)
- http://www.mzp.gov.si/fileadmin/mzp.gov.si/pageuploads/Razno/14_05_08_ustavljanje_vozil.pdf (25. maj 2012)
- <http://www.rtvlo.si/slovenija/pozor-cestninski-nadzor/8853> (27. marec 2011)

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Cestninske ceste v Republiki Sloveniji</i>	4
<i>Slika 2: Ljubljanska obvoznica</i>	5
<i>Slika 3: Pravilna namestitev vinjete</i>	8
<i>Slika 4: Letna vinjeta za (dvosledna) motorna vozila do največje dovoljene mase 3.500 kg, za leto 2010</i>	9
<i>Slika 5: Mesečna vinjeta za (dvosledna) motorna vozila do največje dovoljene mase 3.500 kg, za leto 2010</i>	9
<i>Slika 6: Tedenska vinjeta za (dvosledna) motorna vozila do največje dovoljene mase 3.500 kg, za leto 2010</i>	10
<i>Slika 7: Letna vinjeta za (enosledna) motorna kolesa, za leto 2010</i>	10
<i>Slika 8: Polletna vinjeta za (enosledna) motorna kolesa, za leto 2010</i>	11
<i>Slika 9: Tedenska vinjeta za (enosledna) motorna kolesa</i>	11
<i>Slika 10: Pravilno razvrščanje vozil na cestninskih postajah</i>	13
<i>Slika 11: Opozorilna tabla ob vstopu v RS za uporabo vinjet</i>	14
<i>Slika 12: Identifikacijska izkaznica cestninskega nadzornika</i>	18
<i>Slika 13: Vozilo cestninskega nadzora</i>	19
<i>Slika 14: Pisarniški del vozila cestninskih nadzornikov</i>	20

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Cenik vinjet za dvosledna vozila</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 2: Cenik vinjet za enosledna vozila</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 3: Poročilo cestninskega nadzora</i>	<i>26</i>

KAZALO GRAFOV

<i>Graf 1: Število prodanih vinjet</i>	<i>27</i>
<i>Graf 2: Število izdanih plačilnih nalogov</i>	<i>28</i>
<i>Graf 3: Število izvedenih ur cestninskega nadzora</i>	<i>29</i>